LAUSUNTO

28.11.2018 268/01/18

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Viite: HE 221/2018 vp

Asia: Hallituksen esitys laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys konkurssilain uudistamiseksi sisältää säännöksiä konkurssimenettely yksinkertaistamiseksi ja sen selkeyttämiseksi, miten ympäristölainsäädäntöä sovelletaan konkurssitilanteissa.

Olen ollut mukana konkurssityöryhmässä ja kannatan esitetyn konkurssilain 16 a luvun sääntelyä konkurssipesän julkisoikeudellisista ympäristövastuista. Vaikka esitys eräiltä osin poikkeaa perinteisestä velkojen jaosta massavastuisiin ja valvottaviin velkoihin, poikkeamille on nähtävissä käytännön tarpeesta nousevat perustelut. Esitys onnistuu mielestäni sovittamaan tasapainoisella tavalla yhteen ympäristönäkökohdat ja konkurssi-oikeudelliset perusperiaatteet.

Monessa eri yhteydessä on todettu, että ympäristövastuiden asema konkurssissa kaipaa selventämistä. Eri vaihtoehtojen kautta on päädytty esitykseen, jossa konkurssipesän toimimisvelvollisuus ja massavelkainen vastuu julkisoikeudellisista ympäristövastuista määräytyisi sen mukaan, aiheutuuko käsillä olevista ympäristön kannalta haitallisista tekijöistä vaaraa. Vaaraa aiheuttavia haitallisia tekijöitä voivat olla esimerkiksi pilaantuminen, jätteet ja kemikaalit.

Konkurssilakiin esitetty sääntely on tarkoitettu tyhjentäväksi, joten konkurssipesälle ei voisi syntyä muun lainsäädännön perusteella laajempaa ympäristövastuuta. Pidän tätä onnistuneena lähtökohtana.

Myös jätteiden osalta konkurssipesän vastuu määräytyisi sen mukaan, onko kyse vaarallisesta vai muusta jätteestä. Pesän vastuun ulkopuolelle jäisivät vaaraa aiheuttamattomat tavanomaiset jätteet. Tätä koskevaa esitystä täydennettäisiin vuokrauslainsäädännön muutosesityksellä, joka muodostaa mielestäni johdonmukaisen kokonaisuuden jätevastuuta koskevan esityksen kanssa.

Velallisen liiketoimintaa jatkavalla konkurssipesällä olisi edellä kuvattua laajempi vastuu. Velallisen toiminnasta aiheutuvat ympäristövastuut olisivat pesän vastuulla siltä osin kuin vahingot ovat syntyneet siinä liiketoiminnassa, jota pesä jatkaa. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on havainnollisesti kuvattu

Konkurssiasiamiehen toimisto
The Office of Bankruptcy Ombudsman
Ratapihantie 9
00520 HELSINKI
Puhelin 029 566 5111
Faksi 029 566 5110
Sähköposti etunimi.sukunimi@oikeus.fi
www.konkurssiasiamies.fi

konkurssipesän vastuun synnyttäviä tilanteita ja toisaalta tilanteita, joissa vastuuta ei synny. Nämä auttanevat säännöksen soveltamistilanteissa. Konkurssipesän vastuu on esityksessä suljettu pois siltä osin kuin liiketoiminnan jatkaminen on välttämätöntä nimenomaan ympäristövahingon torjumiseksi, mitä pidän hyvin perusteltuna.

Sääntely tulee todennäköisesti osaltaan vähentämään tarvetta turvautua akuuteissa ympäristökonkursseissa julkisselvitykseen, joka on konkurssiasiamiehen erityisessä valvonnassa tapahtuva konkurssimenettely. Julkisselvitystä on käytetty neljässä konkurssissa, joissa valtion varoja on käytetty ympäristöriskien torjumiseen ja joissa sen vuoksi on ollut erityinen valvonnan tarve. On kuitenkin monin verroin parempi, että konkurssilainsäädäntö itsessään tarjoaa toimintamallin akuuttien tilanteiden varalta.

Esitys on kustannusneutraali sen suhteen, täyttääkö toimimisvelvollisuuden konkurssipesä, viranomainen pesän puolesta vai panttivelkoja. Esitys on tältäkin osin johdonmukainen ja hyvin perusteltu.

Esitetty toimintamalli edellyttää tiivistä yhteydenpitoa konkurssipesän pesänhoitajan ja sen ympäristöviranomaisen välillä, jonka tehtäväkenttään konkurssivelallisen toimintaan liittyvät ympäristökysymykset kuuluvat. Tämän voi arvioida tehostavan akuuttien vaaratilanteiden hoitamista. Pesänhoitajille ja ympäristöviranomaisille tulee tarjota koulutusta yhteistoimintatilanteiden varalta. Tarvittaessa on huolehdittava myös siitä, että ympäristöviranomaisia koskeva lainsäädäntö antaa riittävän selvät valtuudet ja toimintamallin sanottuja tilanteita varten.

Helena Kontkanen

Konkurssiasiamies Helena Kontkanen